

Inspiratiebundel Duurzaamheid & natuurinclusief

Gastvrij Overijssel
Netwerkorganisatie voor de Vrijtijdssector

*“Van praten en plannen
naar durven en doen”*

Inspiratiebundel Duurzaamheid & natuurinclusief

06-12-2024

FACET ruimtedenkers in recreatie
Bloemenweg 5
7011 AH, Gaanderen
0315 – 237 075
info@facet-aa.nl
www.facet-aa.nl

Disclaimer

De Inspiratiebundel is uitsluitend bedoeld voor gebruik door toeristische ondernemers. Het document mag niet commercieel worden verspreid of op andere wijze worden geëxploiteerd zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Gastvrij Overijssel.

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Onderzoek	4
Het waarom verkennen	5
De connectie met de natuur	8
Ontwikkeling & communicatie	10
Verkenning en ontdekking	12
Natuurinclusief & duurzaam	14
Zoom in	15
Start	17
Voorbeelden & toepassing	18
Een kijkje in de 'keuken' van een ander	44
Bronvermelding	52

Inleiding

In een regio die al een sterke aantrekkingskracht heeft op toeristen, zal verbetering op het gebied van duurzaamheid en natuurinclusiviteit bij recreatiebedrijven deze aantrekkelijkheid verder versterken. Deze inspiratiebundel fungeert als een stimulans voor deze versterking.

Dit document is in opdracht voor Gastvrij Overijssel en is begeleid door vertegenwoordigers van HISWA-RECRON en Landschap Overijssel.

Een bron van inspirerende voorbeelden voor jullie als recreatieondernemers. Het document zal kunnen fungeren als een leidraad en jullie horizon doen verbreden. Het doel van deze inspiratiebundel is dan ook het aanzetten en motiveren tot innoveren. De innovaties op het gebied van duurzaamheid en natuurinclusiviteit op recreatieterreinen, worden in deze inspiratiebundel toegelicht en aangestipt.

Meer duidelijkheid in de mogelijkheden, concrete stappen en aanvullende en inspirerende beelden. Maar ook het maken van bijvoorbeeld een integraal meerjarenplan of bedrijfsnatuurplan dat het spoorboekje voor alle acties wordt. Ook hierover zal meer worden verteld. Een duidelijke visie voor jou als recreatieondernemer, met de genoemde concrete voorbeelden als invulling en acties.

Tijdens het opstellen van de Inspiratiebundel hebben diverse recreatieondernemers hun waardevolle inzichten en feedback met ons gedeeld. Hun betrokkenheid en bereidheid om tijd en moeite te investeren in dit project hebben een cruciale rol gespeeld in het verbeteren en verrijken van de inhoud.

Onze oprechte dank gaat uit naar al deze ondernemers en Natuur voor Elkaar Provincie Overijssel voor hun waardevolle bijdrages.

Bob Kettering & Meike Baaij

Jan Ybema

Wout Nieuwenhuis

Mariska Linthorst

Foto: Garden Design - Antonia Schofield

Onderzoek

Het waarom verkennen

De recreatiesector is afhankelijk van de kwaliteiten van de omgeving. Dit is de basis voor de onderneming, het inspelen op het omliggende, omgaan met de natuur en de kwaliteiten benutten. Bij veel recreatiebedrijven worden er al mooie stappen gezet richting een duurzame onderneming met natuurinclusieve toepassingen. Maar is deze ook toekomstbestendig?

De laatste jaren heeft natuur niet altijd de aandacht gekregen die het verdient, het wordt nu tijd deze weer compleet te omarmen en te integreren. Meer natuurbeleving op de recreatiebedrijven zelf, samenhang met de omgeving. Stappen richting een toekomstbestendige exploitatie.

Daarbij hoort een duurzame gedachtegang en toepassingen binnen de onderneming maar ook richting de gast.

De vraag voor ons maar ook voor jullie als recreatieondernemer, gemeente of belanghebbende van dit document is:

Hoe kunnen we ruimte creëren om onze medewerkers, gasten en onszelf (ook als bedrijf) duurzamere keuzes te laten maken en de natuur te versterken?

Foto: Het Belevissenbos,
Lelystad - Toeristen informatie
Nederland

Foto: Project Natuurlijk Ferskaat mei De Mienskip

Dit document richting duurzaamheid en natuurinclusiviteit, is niet alleen een praktisch hulpmiddel, maar ook een brug tussen plannen en gemeentelijke visie op herontwikkeling. Het versterkt de samenwerking en gemeenschappelijke verantwoordelijkheid voor een duurzame ontwikkeling. Met het gezamenlijke doel de recreatiesector en het landschap te verbeteren.

Daarbij is het voor de desbetreffende gemeente goed om te weten welke acties en stappen er door jullie als recreatieondernemers ondernomen gaan worden. Hiermee wordt er ook meer draagvlak en bewustwording gecreëerd. Het preventief handelen voor de compensatie van natuur, het gebruiken van passende en inheemse beplanting of het verduurzamen van de huidige bebouwing. Het zijn voorbeelden van onderwerpen die ook de gemeente als belang of zelfs als randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkeling ziet.

Het is belangrijk ons bewuster te gaan opstellen tegenover de wisselwerking met de natuur. Het gaat niet enkel om het genieten en "nemen" van de natuur en onze mooie omgeving. Het is ook het bijdragen aan de ontwikkeling en behouden van deze waarden.

Samen verbeteren we de recreatiesector en het landschap

Foto: Natuurecamping De Lemeler Esch- FACET

Het aanpakken van deze kansen en mogelijkheden zal niet voor iedere ondernemer vanzelfsprekend zijn. Als mensen zijn we verschillend, maar ook de motivatie en beweegredenen kunnen verschillen. Het handelen vanuit intrinsieke motivatie zal helpen de stappen eigen te maken. Hierbij is het van belang te kijken naar wat jou nou eigenlijk motiveert, waar haal je écht energie uit? En bedenk hierbij goede uitleg over de waarde van bepaalde ingrepen.

De inspiratiebundel zal dan ook voor ieder wat te bieden hebben. Het leuk maken van het verduurzamen van de bebouwing of het toepassen van meer natuurinclusiviteit. Het laten zien van de mogelijkheden en resultaten, zullen hieraan bijdragen.

Wist je dat natuurinclusieve en duurzame toepassingen ook kunnen zorgen voor lagere kosten?

Inheemse beplanting en verruiging vergt namelijk vaak minder onderhoud!

De connectie met de natuur

Binnen en buiten de recreatiesector

De connectie met de natuur is van groot belang. Hoewel dit langere tijd minder de aandacht heeft gehad, is er nu grote interesse in het toepassen van duurzame en natuurinclusieve opties. In de ruimtelijke planning van steden kreeg voldoende groene ruimte vaak weinig aandacht. Daarnaast is er een enorme ruimtedruk door onder andere woon- en werkfuncties. Ook op vakantieparken was die trend zichtbaar: zoveel mogelijk verhuurobjecten, groene ruimte op het tweede plan. Tegenwoordig is dit eerder een must dan een obstakel. Steden en ontwikkelingen zetten de natuur nu vaker op plek één.

De laatste jaren zien we dat het steeds meer een trend wordt om de natuur weer te omarmen en ook bijbehorend onderhoud. Natuurinclusief is dan ook een term die je regelmatig voorbij ziet komen, net zoals duurzaamheid. We hebben steeds meer behoefte aan groen en in verbinding komen met de natuur. Het zoeken naar hetgeen de natuur allemaal te bieden heeft.

Dat laatstgenoemde is een belangrijk onderdeel. Als we kijken naar recente ontwikkelingen zien we dat ook vooral steden gaan vergroenen en de "mindset" veranderen. Een mooi voorbeeld daarbij zijn de "Super Blocks" in Barcelona. Hier wordt gewerkt aan het verschuiven van de behoefte en de belangen. De "Blocks" die worden ontworpen voor de natuur en de mens en niet meer enkel voor rode functies zoals gebouwen en infrastructuur.

Foto: Superblock Sant Antoni - Oscar Giralt

Foto: Sant Antoni - Leku Studio

Foto: Camping Si Es An

Deze verschuiving is niet alleen in steden te zien, ook in de vrijetijd sector wordt steeds verder en meer toegewerkt naar het vooropstellen van de behoeftes van de mens en natuur. We zien dan ook een mooie beweging ontstaan. Veel van jullie gasten zullen afkomstig zijn uit stedelijke gebieden. Juist door op recreatiebedrijven veel aandacht te hebben voor groen/natuur realiseer je een unieke beleving.

De behoefte van de mens verschuift steeds meer naar rust, tijd en dus ook vrijetijd. Het vervullen van deze behoefte vindt uiteraard ook plaats op jullie recreatieterreinen.

Voor jullie als recreatieondernemers en belanghebbenden zal dit document daar ondersteuning in gaan bieden. Weer één worden met de omgeving en daarbij omgevingsbewustzijn creëren. Het versterken en aanvullen van het groen wanneer nodig en het behouden van de natuurlijke structuren.

We gaan weer samenwerken met de natuur!

Ontwikkeling & communicatie

Binnen het recreatiebedrijf

De recreatiesector maakt een positieve ontwikkeling door! Zo is er steeds meer behoefte aan innovatie, uitbreiding en verandering. Maar ook is er sinds de Coronatijd meer behoefte aan ruimte en vrijetijd ontstaan. Deze ontwikkelingen zijn erg positief voor de sector, maar zorgen ook voor een behoefte aan ontwikkelruimte.

Zo kan dit betekenen dat minder plekken per m² de oplossing kunnen bieden. Dit betekent minder gasten/plekken per vierkante meter en daarmee verdunning van de bezetting op het bestaande bedrijf. Voor een gezonde exploitatie is het van belang om ook buiten de huidige planologische grenzen te kunnen groeien. Het verdunnen van de dichtheid op het huidige terrein en het herplaatsen van deze plekken op een uitbreidingsterrein, zorgt voor rust en ademruimte. Het vervullen van de behoefte voor ruimte en natuur.

Met mogelijk vrijkomende agrarische grond, kan deze behoefte deels gevuld worden. Dit kan helpen de kwaliteit van natuur en landschap te versterken, mits deze toeristische ruimte kwalitatief goed wordt ingevuld. Wanneer er door uitbreiding meer oppervlakte ontstaat, kan dit ook zorgen voor kwaliteitsverbetering op het bestaande terrein in de vorm van natuur, spelen of ademruimte.

Deze kwaliteitsverbeteringen op het gebied van duurzaamheid en natuurinclusiviteit zijn natuurlijk gaaf! Een circulair gebouwd centrumgebouw of natuurinclusieve beplanting. Maar wie ziet het? Het communiceren van de ontwikkelingen is Key. Trots en zichtbaarheid spelen een grote rol in het bieden van transparantie richting de gast maar ook de betrokkenen van de desbetreffende gemeente.

Spreek je visie uit en laat zien wat het doel is, hoe werk je hiernaartoe? Regelmatig een post met een fraaie afbeelding, zichtbaarheid verbeteren en gebruik maken van de innovaties op het gebied van technologie. Speel in op de markt maar communiceer dit dan ook met de buitenwereld.

Je bent met iets interessants bezig, draag het uit! Zo creëer je niet alleen bekendheid, maar inspireer je ook anderen.

Daarbij hebben sommige ontwikkelingen ook uitleg nodig. Minder maaien, verruiging, het hebben van rommelhoekjes. Het kan voorkomen dat gasten niet direct begrijpen wat het nut is, of waarom dit gebeurt. Het geven van uitleg op een inspirerende of motiverende manier kan de gast ook aanzetten tot actie en begrip.

Foto: Natuurcamping
De Lemeler Esch -
FACET

Verkenning en ontdekking

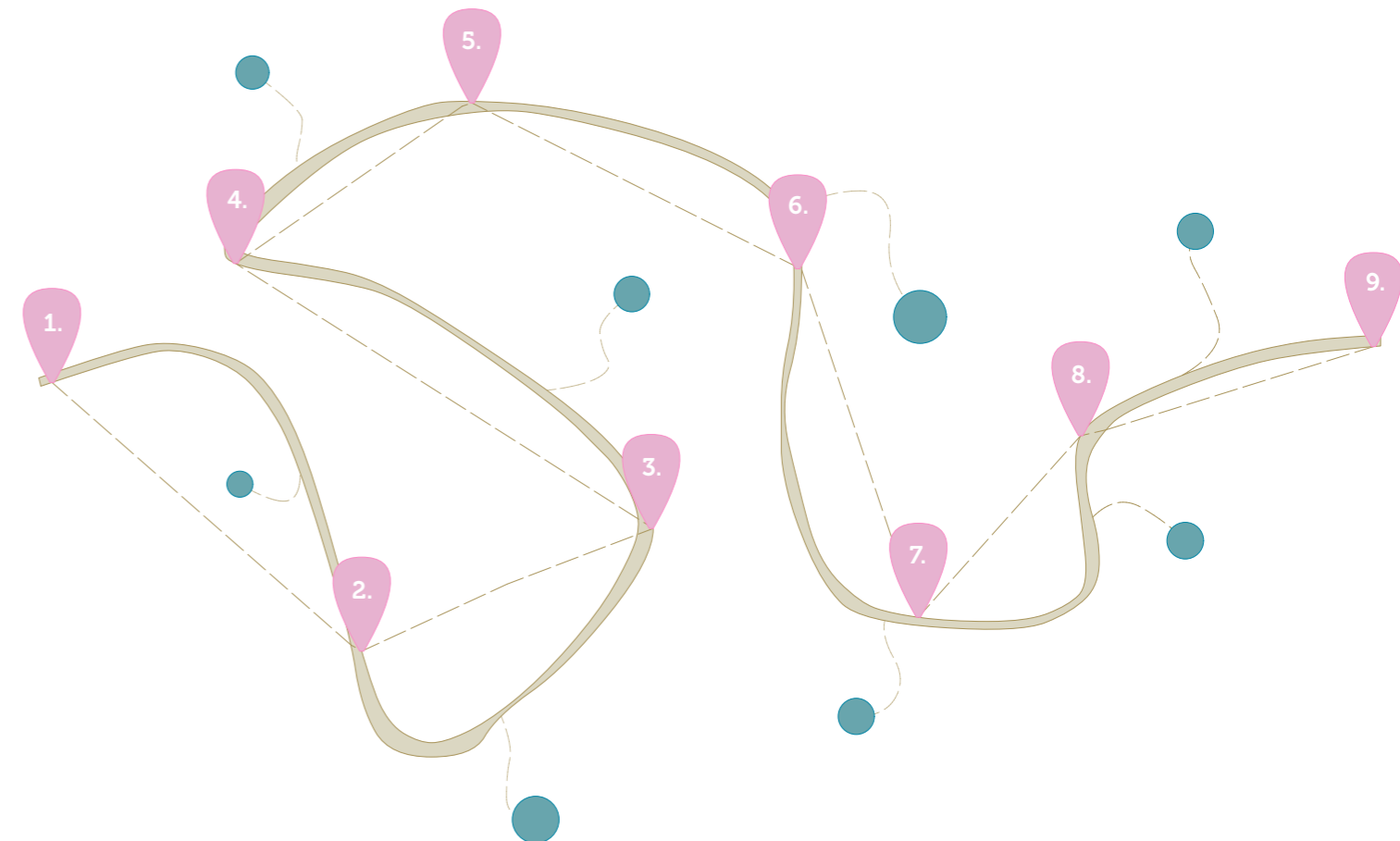
Een wandeling door het park

In dit document geven we veel tips en tricks om duurzamer en natuurinclusiever te ondernemen. Het is tijd om te beginnen aan de wandeling!

De manier waarop mensen handelen verschilt. Zo zien we olifanten paden ontstaan die ons het gevoel geven van een snellere route. Toch zien we ook veel mensen die graag een stukje omlopen en nieuwigheden ontdekken.

Met deze route volgen we een hoofdpad en af en toe een zijweggetje, ook wel 'olifantenpaden' genoemd. Deze zijpaden bieden momenten van verdieping, delen inspirerende weetjes of creëren bewustwording.

Daarbij geven deze paden een route over een fictief recreatiebedrijf weer. De aangegeven stops zijn dan ook onderdelen die we tegenkomen op recreatiebedrijven en waar de tips van toepassing kunnen zijn.

1. Entree	6. De randen van het recreatiebedrijf
2. Infrastructuur	7. Recreatieverblijven
3. Faciliteiten	8. Opslag en technische dienst
4. Installaties	9. Tot ziens!
5. Recreatievelden	

Natuurinclusief & duurzaam

Wanneer je de routes zal gaan volgen, kom je diverse tips en tricks tegen. Om bewustwording te creëren is er aangegeven wanneer iets natuurinclusief of juist duurzaamheid betreft.

Natuurinclusief

De opkomst van 'natuurinclusieve' recreatiebedrijven benadrukt niet alleen groene toevoegingen aan de accommodaties, maar ook de integratie met de omliggende natuurlijke omgeving. Dit betekent bijvoorbeeld slim ontworpen accommodaties met groene daken, groene parkeerplaatsen en ruimtes voor inheemse planten, terwijl tegelijkertijd de aandacht voor- en het behoud van de omringende natuur wordt benadrukt.

Duurzaam en circulair

Op recreatiebedrijven ontdek je de voorhoede van circulariteit in actie. Hier vinden voortdurend nieuwe duurzame innovaties plaats. Met gebouwen die bijvoorbeeld gebruikmaken van herbruikbare materialen en geavanceerde energienetwerken worden recreatiebedrijven steeds meer zelfvoorzienend en energie-efficiënter.

Foto: Zwembadgebouw Ons Buiten - FACET

Foto: Kinderen spelen buiten bij laag water - Tineke Dijkstra

Foto: Fauna Huis - Wetgevend en planologisch kader

Zoom in

Voor we aan de routes gaan beginnen, is het van belang dat we eerst teruggaan naar de basis, inzoomen! Wat heb ik? Wat kan er? En waar bevindt mijn recreatiebedrijf zich nou precies?

Antwoord op deze vragen geeft inzicht en zorgt voor betere keuzes en overwegingen op de routes. Om antwoord te geven op de vragen is het van belang te kijken naar de volgende stappen. Deze stappen zijn te nemen voor het volgen van de route.

Een landschapsbiografie

Doormiddel van een landschapsbiografie krijg je meer inzicht in het ontstaan en de vorming van jouw onderliggende landschap en omgeving. Een verhaal en richting. Hoe is het landschap ontwikkeld in zowel beeld als tekst en zijn er verbanden tussen diverse onderdelen zoals bijvoorbeeld bodem, archeologie, economie enz.

Deze landschapsbiografie zorgt ervoor dat er meer begrip ontstaat en dat visies hierop kunnen aansluiten doormiddel van bijvoorbeeld storytelling en beeldmateriaal.

Kijk eens naar de volgende Landschapsbiografieën:

Ga ook eens naar de link hieronder en neem een kijkje bij Gastvrij Overijssel!

Nationaal Park de Sallandse Heuvelrug

Reestdal

Vechtdal

Weerribben Wieden

Een bedrijfsnatuurplan

De juiste keuzes voor groene elementen en beplanting is vaak lastig als je daar niet de kennis van hebt. Een landschapsontwerper kan helpen de juiste beplanting, structuren en het bijbehorende onderhoud aan te wijzen. Hierdoor smelt de omgeving samen met het terrein, maar ook in onderhoud zal dit een stuk makkelijker zijn. De inheemse beplanting is namelijk vaak ook hetgeen dat het beste groeit op jouw ondergrond.

De Toekomstvisie

Als recreatieondernemer ben je grotendeels van het jaar op eigen terrein. Hierdoor kan het voorkomen dat je als ondernemer in een soort bubbel terecht komt. Het vaststellen van een toekomstvisie is van belang om koers te houden. Adviseurs kunnen hierbij ondersteunen en helpen met het creëren van een frisse en vernieuwende visie. Vanuit hier kunnen de duurzame en natuurinclusieve toepassingen handen en voeten geven aan de visie.

Scan van de huidige bebouwing

Vaak zijn er verouderde gebouwen op het terrein. In de loop der jaren kan het zijn dat deze niet meer zo duurzaam zijn. Ook zal de uitstraling mogelijk niet meer passend zijn bij de beoogde visie. Een scan waarbij de vitaliteit van de huidige bebouwing duidelijk wordt kan bijdragen aan een meer gericht plan. Wanneer zichtbaar is waar de verbeterpunten liggen, kan een toekomstvisie hier bijvoorbeeld beter op aansluiten.

Tip

Kijk voor zwembadgebouwen ook eens naar het rekenmodel van Greenvis (www.gastvrijoverijssel.nl)

GreenKey en EML

In het document wordt her en der vermeld wanneer het voldoet aan de eisen voor GreenKey en EML. Kijk op de websites voor meer informatie wanneer het behalen van een certificaat wenselijk is (GreenKey).

Foto: Vakantiepark
Sallandshoeve-
FACET

Start

Voorbeelden & toepassing

1.

Entree

Kenmerken uit de omgeving

Kenmerkende beplanting maar ook materiaalgebruik of signing. Het entreegebied is een overloopgebied richting het terrein. Een aankomst die indruk maakt en herkenbaarheid vraagt, het is immers de "smoel" van het bedrijf. Wanneer de kenmerken uit de omgeving zullen terugkomen vorm je herkenning en daarmee straalt het ook rust uit.

Zichtlijnen voor communicatie

Zichtlijnen geven een fraai inzicht in wat er zich gaat afspelen op het terrein. De gast alvast introduceren met de toepassingen op het terrein. Zichtlijnen die bijvoorbeeld onderbroken worden door een innovatieve en natuurlijke speelplek, een landschappelijk spraypark of een duurzaam sanitair gebouw. Of een zichtlijn die wordt omlijst door inheemse beplanting. Het is een communicatiemiddel en kan het eerste zijn waar een gast naar kijkt bij aankomst.

Foto: Dijkgeheimen West - Visit Nijmegen

Foto: Tuinen en buitenruimtes - Linea Hortus

Foto: Bloemenpark Appeltern

Foto: Desert Wing - Kendle Design Collaborative

Foto: Kweekcafé - Stadspark Haarlemmer Kweektuin

Foto: Cursus eetbare-, medicinale, en gebruik van planten

Blenden in omgeving

Het entreegebied is het visitekaartje van het recreatiebedrijf. Het is het overvloeigebied van omgeving naar verblijf. Deze indruk draagt bij aan de herinnering die de gast gaat overhouden. Het toepassen van streekeigen beplanting kan hieraan bijvoorbeeld bijdragen en de eerste indruk versterken.

Informatiecentrum over duurzaamheid & natuurinclusief

Wat zich op het terrein allemaal ontwikkelt, kan ook dienen als educatie. Laat zien waar je trots op bent en draag het over op de jeugd! Doormiddel van interactieve spellen, theater, proefjes maar ook het gebruiken van bepaalde kruiden en planten voor consumptie. Neem je de jongeren (en ouderen mogen natuurlijk ook) mee in het enthousiasme!

Maak de gast bewuster tijdens zijn of haar verblijf!

Raam open? Verwarming uit! De gast bewustwording meegeven tijdens zijn of haar verblijf. Dit combineren met de beleving. Door her en der de gast bewuster te maken van zijn/ of haar keuze zorg je ook voor het creëren van positieve herinneringen.

2.

Infrastructuur

Wadi's

Een wadi is een erg toegankelijk maar ook fraaie methode. Dit zijn laag liggende gebieden die toe te passen zijn op het terrein, waar het regenwater in terecht zal komen. Hiermee haal je de druk van het terrein door een speciale plek voor het regenwater te creëren. De Wadi zal uiteindelijk verzadigd raken en dat is goed voor de groei van diverse beplantingssoorten en trekt insecten. Het water zakt vervolgens op een natuurlijke wijze weer weg en geeft daarmee mogelijk speelruimte

Eco-rasters

Deze Eco-rasters worden onder de verharding of op parkeerplekken toegepast. De beplanting kan hierdoor groeien waardoor bijvoorbeeld de parkeerplekken minder opvallen op het terrein. De algehele indruk wordt hierdoor minder versteend en daarbij kan ook nog eens het water beter weglopen bij flinke regenbuien zonder dat het terrein te zacht wordt om op te rijden.

Subsidies

Kijk ook eens op de website van Gastvrij Overijssel voor de beschikbare subsidies!

Foto: Laat u niet verassen - Wadi met planten

Foto: Ecoraster - Hego Buiten

Foto: Ecoraster - Grind

Foto: Camping Si Es An

Foto: Berlijn - Bureau SRO

Foto: Groen parkeren - Parkpositive

Natuurlijke verharding

Door de wegen meer streekeigen te maken, wordt de beleving van de omgeving overgenomen op het terrein. Daarbij is een half verharding veel beter voor de natuur mede door het productieproces. Pas bijvoorbeeld Padvast toe als half verharding op de wegen met wat minder verkeersdruk, of maak de paden van zand of boomschors. Hoofdwegen kunnen bijvoorbeeld van klinkers die in de omgeving veel te zien zijn. Ga voor de ultieme beleving!

Parkeren vergroenen

Het parkeren is vaak verhard of half verhard, door daar wat groenere hagen, meer bomen of extra beplanting toe te passen, ontstaat er een onderbreking van het versteende en worden de velden speelser en vriendelijker. Hiermee verfraai je de indruk al bij het wegzetten van de auto en voorkom je te veel "blik" in het zicht.

Groencompensatie

Waar wegen worden vernieuwd of een uitbreiding plaatsvindt en er mogelijk meer bestrating of parkeergelegenheden bijkomen bij een uitbreiding, zal het wenselijk en noodzakelijk zijn dit te compenseren met groen. Vanuit gemeentes is dit vaak een behoefte om de balans te behouden. Dit kan inhouden dat voor iedere nieuwe m2 bestrating, er 5m2 groen gecompenseerd zal worden. Controleer dit vooral bij de desbetreffende gemeente en wie weet versoepelt het traject!

Zonnecarport

De auto's staan hoe dan ook op het terrein, de parkeerplaatsen zijn meegenomen in de vergroening, maar wat kan er nou nog meer? Energie opwekken natuurlijk! De auto's blijven beter beschermd bij zwaarder weer en daarbij draag je ook nog eens bij aan het opwekken van energie voor je terrein. Win - win! Vergeet niet ook deze parkeerplekken mooi groen in te pakken. Hierdoor valt de zonne-carport niet te veel op.

Foto: Zonnecarport, Lisserbroek - Faro Architecten

Signing en communicatie

De beleving begint al bij de aankomst op het terrein, maar misschien zelfs al wel tijdens de reis richting de langverwachte bestemming. De signing speelt hier een grote rol in. Signing draagt bij aan de communicatie maar is ook een vorm van marketing, herkenning en herinnering. Zelfs educatie kan hierin voorkomen. Het geven van kleine tips of inzichten over hoe de diverse natuurinclusieve of duurzame toepassingen op het park te vinden zijn. Ook hierbij kan materiaalgebruik op een natuurlijke manier.

Foto: Signing - Ons Buiten

Let op!

Voordat je begint met de voorbereidingen en ontwikkelingen van een zonnecarport, is het belangrijk eerst de benodigde vergunning te controleren. Daarnaast is het waarschijnlijk dat er een zwaardere aansluiting nodig is. Controleer dit bij je netbeheerder. Voor de omgeving Overijssel zijn dit Coteq, RENDO of Enexis.

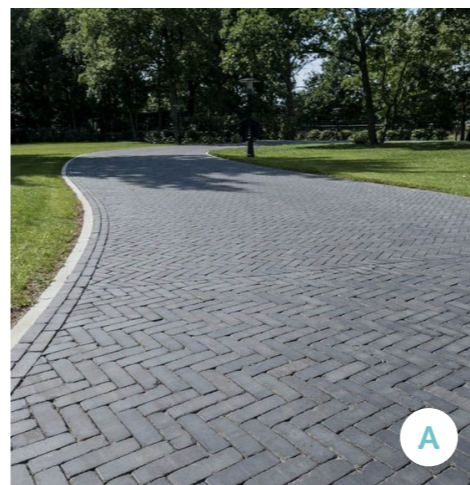

Foto: VanderSanden

Foto: Halfverharding - Rotim

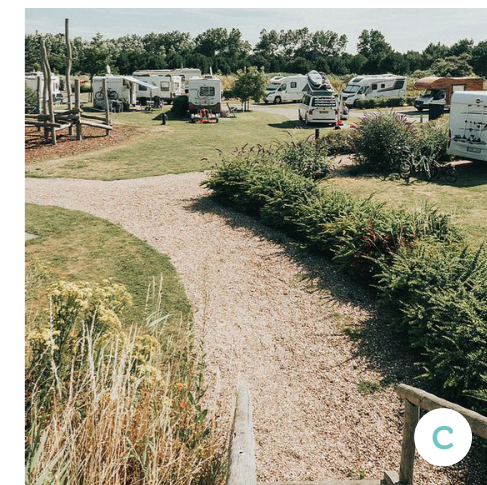

Foto: Vakantiepark De Klepperstee

Wist je dat?

Door de wegen te classificeren in A-, B- en C-wegen, afhankelijk van hun gebruik, ontstaat een heldere structuur voor bezoekers. Deze indeling biedt bovendien de mogelijkheid om elk type weg op een specifieke manier te benaderen in vormgeving en materiaalkeuze. Dit draagt bij aan een vriendelijker en natuurvriendelijke terreininrichting.

A **A wegen** zijn wegen die de meeste belasting dragen, deze moeten sterk en harder zijn om al het verkeer te kunnen verdragen. Vaak is de bestrating in de omliggende dorpen gebruikelijk. Dit kan zelfs kenmerkend zijn voor de omgeving! Het doortrekken van deze verharding op jouw terrein is dan ook erg goed voor de samenhang en de algehele beleving.

B **B wegen** zijn de wat rustigere wegen om bij je plek te komen, wegen die minder vaak gebruikt worden. Dit zijn dan ook de ideale wegen om half verharding te gebruiken!

C **C wegen** zijn de wandelpaden, vaak onverhard of half verhard. Deze kunnen goed blenden met de omgeving door te analyseren wat er in de nabije omgeving wordt gebruikt op de paden en dit vervolgens weer toe te passen.

3.

Faciliteiten - Gebouw

Duurzaamheid (zwembad)gebouw

Vaak valt er in het zwembadgebouw nog wel wat te halen op het gebied van duurzaamheid. Beperk bijvoorbeeld het energiegebruik van de badwaterpompen. Maar ook het beperken van warmteverlies via de wanden, leidingen en het spoelwater is van belang. Ook de glijbaan die bijvoorbeeld deels buiten het gebouw treedt kan warmteverlies veroorzaken. In het geval van nieuwbouw kan er gedacht worden aan een natuurinclusieve bouw, het verkleinen van de omvang en het vormgeven met natuurlijke materialen waardoor het gebouw samensmelt met de omgeving. Ook kan gedacht worden aan natuurlijke filtering.

Natuurinclusief bouwen houdt ook in dat er bijvoorbeeld nestelgelegenheid kan worden verwerkt voor o.a. vleermuizen, zwaluwen e.d.

Materialen en producten met een langere levensduur

Materialen en producten met een langere levenscyclus zijn minder snel aan vervanging toe en daarmee ook duurzamer. Bijkomend is dan wel dat de materialen ook op een duurzame wijze geproduceerd zijn om de cirkel helemaal rond te maken.

Foto: Delftse Hout, Sanitair - FACET

Foto: Ons Buiten - FACET

Foto: Ons Buiten - FACET

Foto: Installatietechniek - Yardi

Foto: Hergebruik - Cobouw

Foto: Slim slopen, circulaire sloop

Gebruiken van energietransitie- en bewakingssysteem

Het optimaliseren van de energiezuinige in- en afstellingen van klimaatinstallaties door het automatisch te laten registreren en analyseren d.m.v. een energieregistratie en bewakingssysteem (EBS)

Circulair slopen

Wanneer nieuwe bebouwing wenselijk is zal de sloop van de huidige bebouwing de eerste stap zijn. Hierbij is het van belang te kijken welke materialen of reststromen die vrijkomen bij de sloop, hergebruikt kunnen worden in de nieuwbouw of elders. Hiermee zorg je voor een circulaire benadering en het hergebruik van de grondstoffen.

Wist je dat?

Eén grote boom net zo verkoelend is als 10 airco's?
Onderzoek van Universiteit Wageningen uit 2011 toont dat de verdamping van vocht via bladeren, de zogenaamde evapotranspiratie, gelijkstaat aan het vermogen van tien airco's!
Om het even helder te krijgen: Dat is zo'n 20 tot 30 kW!

Een paar tips voor meer energie!

Veel recreatieondernemers hebben inmiddels een brief ontvangen dat het (voorlopig) niet meer mogelijk is om de energieaansluiting van het recreatiebedrijf te verhogen. Dit kan ontwikkelingen voor de toekomst stagneren. Maar er zijn ook kleine aanpassingen mogelijk die positief bijdragen.

U kent het wel: tijdens het voor- en naseizoen omstreeks 18 uur gaan één voor één de kacheltjes aan in de voortent. Precies het moment dat ook o.a. de horeca volop draait. Dit zijn de momenten waarop de stroomaansluiting flink wordt belast met piekgebruik als effect.

Deze pieken kunnen heel goed worden opgevangen met een grote bedrijfsaccu. Deze accu kan zich met behulp van zonnepanelen op de daken van het recreatiebedrijf gedurende de dag laden. Op de piekmomenten wanneer de vraag het grootst is geeft deze accu de juiste steun om pieken af te zwakken. Maar kijk ook eens naar de eigen bedrijfsprocessen en schakeltijden. Hier is vaak door kleine, op het eerste oog, simpele aanpassingen grote winst te behalen. Zeker in de gezamenlijkheid van deze aanpassingen.

Kijk bijvoorbeeld eens kritisch naar de horecakaart. Zijn er aanpassingen mogelijk? Een tosti-ijzer staat bijvoorbeeld de hele dag aan. Ook als er maar 2 verkocht worden. Een panini daarentegen kan met een universele oven op lage temperatuur snel verwarmd worden.

Moeten bijvoorbeeld alle gerechten met friet geserveerd worden? Verse Vlaamse friet uit de koeling kan in de middag al voorgebakken worden. In de avond is het is het alleen nog afbakken. Dit zorgt voor een kleinere piek in energie. Maar overstappen op gebakken aardappelen of gepofte aardappel, die in de middag al gebakken worden in dezelfde universele oven, geeft nog veel meer voordelen.

Reinig bijvoorbeeld ook wekelijks de filters in alle koelkasten van winkel en horeca. Een vervuilde filter zorgt voor minder luchtstroom langs de koelmotor en radiator waardoor deze significant langer moet werken.

Maar ook in het sanitairgebouw is aanpassing mogelijk. Met name het warm water is een forse energiegebruiker. Bufferwater is bijvoorbeeld ook heel goed te verwarmen met een warmtepomp die gedurende de dag, in combinatie met zonnepanelen, een buffervat op hoog temperatuur brengt.

Creëer hoogte in het sanitair gebouw. Hierdoor kan meer waterdamp worden opgebouwd en dit resulteert in minder condensatie en daarom is minder luchtverversing, vaak met koude buitenlucht die voorverwarmd moet worden, noodzakelijk. Schakel in de piekmomenten de laadpalen uit, bijvoorbeeld tussen 17:00 en 19:00 en communiceer dit goed zodat gasten hiervoor begrip hebben.

Ogenschijnlijk allemaal kleine verbeteringen die juist in de gezamenlijkheid een groot verschil kunnen maken binnen het recreatiebedrijf. Deze geven u vast meer energie...

Inspiratie:

Foto: Natuurlijke materialen isoleren beter - One World

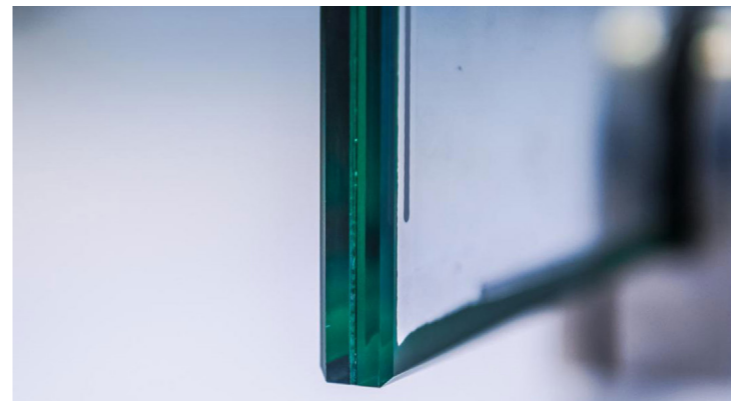

Foto: Beglazing - Joop Kist

Foto: 3D-Betonprinten - Bouwmaat

(Biobased) isoleren van de gebouwschil

Voor het isoleren van de wanden zijn diverse duurzame opties beschikbaar. Denk bijvoorbeeld aan houtvezelplaten of zelf schapenwol. Hierdoor wordt het warmte- en koud verlies beperkt via de buitenmuren maar bijvoorbeeld ook het dak. Zie de EML lijst voor nog meer mogelijkheden op het gebied van isoleren.

Isolatieglas (EML)

Er is een grote kans dat veel van het glas in de faciliteiten niet voldoende isoleert. Het zal een groot verschil maken wanneer dit glas vervangen wordt door een beter isolerende variant. Hierdoor zullen de stookkosten omlaaggaan.

Innovaties in de bouw

In de bouw zien we nieuwe innovaties op het gebied van materiaalgebruik. Zo is er al gerecycled staal, hout met het FSC-keurmerk en nieuwe materialen zoals bamboe. Ook wordt er geëxperimenteerd met het verlagen van de footprint door bijvoorbeeld beton dat minder uitstoot tijdens productieprocessen. Ook zien we ontwikkelingen op het gebied van 3D printen. Dit heeft potentie, maar ook nog een lange weg te gaan.

Ventileren

Bij het ventileren is het goed om te letten op het uitzetten van ventilatie buiten bedrijfstijd, het toepassen van een dubbele kruisstroomwisselaar (een gebalanceerd ventilatiesysteem) en het beperken van warmteverlies in ruimtes waar geen warmteafgifte nodig is. Doormiddel van isolatie om de ventilatiekanalen beperkt je het verlies nog meer.

Foto: De Klepperstee - Architectenweb

Verwarmen

Veel warmte gaat verloren, en dat is jammer. Dit is op meerdere manieren te voorkomen of te regeluren. Kijk bijvoorbeeld ook eens naar het toepassen van een HR-ketel, een optimaliserende regeling toepassen op de CV-ketel a.d.h.v. buitentemperatuur, het aanstaan van verwarming buiten bedrijfstijd voorkomen, het isoleren en aanbrengen van appendages om de leidingen en het naregelen van de temperatuur per ruimte.

Foto: Vakantiepark Koningshof - FACET

Foto: Fun Forest - Horeca Almere

Foto: KoopLokaal - Schalkhaar - De Oorsprong

Foto: Slow food pavilion - Herzog & De Meuron

Foto: Hotel 't Kruijselt, De Lutte

Faciliteiten

- Horeca

Lokale producten

We kennen in ons land veel import van producten. Zo ook etenswaar. Echter is het voor de gast leuker om de lokale producten te proeven en daarmee echt verliefd te worden op de locatie. Kaas van de buurman, groente van die ene vriend in het dorp. Zo is er al gauw veel te vinden in de nabije omgeving.

Lokale materialen

Kijk eens rond in je eigen omgeving of gebied. Is het stedelijk, plat, bosachtig of een rivierenlandschap met veel water? Deze elementen kan je terug laten komen in je centrumgebied en door te laten zien wat er zo bijzonder en mooi is aan de omgeving. Gebruik bijvoorbeeld mooie kaarten, foto's of weetjes. Door dit te plaatsen, projecteren of verwerken in bijvoorbeeld een placemat, menukaarten, gerechten of namen maak je een mooie connectie.

Productkoeling

Voor de productkoeling zijn er een aantal aandachtspunten die veel kunnen schelen in het verbruik. Denk bijvoorbeeld aan de verlichting in de koelcel, beperk de toetreding van warme en/of vochtige lucht en voorkom dat ijs de verdampers isoleert.

Let op!

Het verduurzamen van bebouwing of nieuwbouw loopt niet vanzelf makkelijk. Veel innovaties of ontwikkelingen op dit gebied zijn nog niet zo bekend bij gemeentes en andere instanties kunnen mogelijk daardoor weerstand opleveren. Denk goed na over hoe je de plannen presenteert en probeer voor te sorteren op mogelijke knelpunten en deze te weerleggen.

Terrassen vergroenen

Een versteend terras kan veel hittestress veroorzaken in de zomer, daarbij is de uitstraling ook een stuk minder vriendelijk. Het creëren van een mooi groen terras met fraaie beplanting geeft een hele andere beleving met zich mee.

Foto: StrandZuid - AmsterdamNow

Voedselverspilling

Het verspillen van voedsel is niet alleen zonde, het is nog te gebruiken vaak! Overblijfselen aan het einde van de dag kunnen weggegeven worden aan een goed doel. Ook het monitoren van wat er precies wordt weggegooid kan vervolgens verwerkt worden in de inkoop van producten of enkel alleen al de bewustwording.

Foto: Royal Queen Seeds - Bokashi

Bokashi techniek voor afval horeca

In de horeca of bij gasten ontstaat er altijd voedselafval. Restjes die toch nog wel eens van belang kunnen zijn! Wanneer je deze namelijk in een kleine container samen met een bepaalde organische stof doet, ontstaat er na een tijdje een erg vruchtbare bemesting. Dit is vervolgens weer heel goed te gebruiken op je terrein voor bijvoorbeeld een groentetuin! Kijk hierbij wel uit dat er geen uitheemse zaden in het afval terecht komen.

Foto: Bokashi - Agriton Group

Geen plastic

Geen plastic is natuurlijk al "hot and happening" en als horeca zal menigeen hierop inspelen. Echter is dit niet het enige punt om het vervuilende plastic te verminderen. Inkoop bij leveranciers kan hier ook aan bijdragen. Vraag om zo min mogelijk verpakking of spreek de leverancier er eens op aan.

Foto: H₂O waternetwerk - Installering van een IBA

Foto: Nefit Bosch - HR-ketel met combustion control system

Foto: Biomeiler - Wat betekent "biomeiler"

Installaties

HWA-installatie

Ons land kent genoeg natte dagen, dit water is natuurlijk herbruikbaar. Om een samenwerking aan te gaan met de natuur kunnen we dit regenwater opvangen en via het hemelwaterafvoersysteem terecht laten komen in speciale regenwatertanks. Dit water kunnen we vervolgens gebruiken voor het bewateren van de beplanting op het terrein, het doorspoelen van toiletten en nog vele andere opties

Biogas d.m.v. vergisting

Het verzamelen van snoeiafval maar ook overig organisch afvalmateriaal kan samengevoegd worden in een Bio vergister. Hierdoor zal er vergisting gaan plaatsvinden waarbij gas vrijkomt. Dit gas kan opgevangen worden en hergebruikt worden in de faciliteiten. Dit kan eventueel in samenwerking met de gemeente en omliggende boerderijen die hoogstwaarschijnlijk ook voldoende bioafval verzameld.

Biomeiler

Na alle fraaie beplanting die is toegepast, zal er zo nu en dan ook onderhoud moeten zijn. Hierbij kan snoeiafval het gevolg zijn. Dit is echter zeker bruikbaar! Wanneer er een Biomeiler mee wordt gevuld, in combinatie met veel water ontstaat er kleine organismes (schimmels en bacteriën) die zorgen voor warmte opwekking. Een interessant proces met als resultaat dat je de warmte kan gebruiken in bijvoorbeeld de accommodaties of de faciliteiten. Uiteraard afhankelijk van de omvang van de Biomeiler.

Warmtepomp

Op een recreatieterrein wordt veel energie verbruikt, niet alleen de faciliteiten maar ook de gasten maken hier gebruik van. Een warmtepomp bij de verhuuraccommodaties of voor het centrumgebied.

Foto: Nefit Bosch - Installatie warmtepomp

Groene gevels of daken

Een groen centrumgebouw of zwembad dat ook nog eens echt groen oogt. Groene gevels en daken zijn niet alleen goed voor de isolatie, maar werken ook verkoelend en versterken de biodiversiteit.

Foto: Groene gevel - Waterklaar

Duurzaam koelen

Gebruik maken van de koelte die in de bodem is. Hiermee de bebouwing koelen maar mogelijk ook verwarmen doormiddel van een warmtepomp.

Foto: Woudenberg - Jevanhet Architectuur

Wist je dat?

Groene daken met hun planten, mossen en bloemen een positief effect hebben op jouw gezondheid en die van de gast?

Visueel en fysiek contact met het groen vermindert namelijk jouw stressniveau en geeft een rustig gevoel. En na 40 seconden kijken naar het groen krijg je zelfs een betere concentratie!

Foto: Tuinverlichting Eye - Nostalux

Foto: Eye Solar - Van Vliet

Foto: Natuurcamping De Lemeler Esch

Verlichting

De straatverlichting draagt bij aan de beleving, de hardheid van het licht maar ook de warmte van dit licht is een aandachtspunt, voorkom lichtvervuiling! Deze lichtvoorzieningen zijn goed te regelen met zonne- energie.

Help de natuur een beetje, en zet het licht uit wanneer hier geen gebruik van wordt gemaakt. Gebruik bijvoorbeeld binnen sensoren of een slimme schakelaar. Wordt de ruimte niet gebruikt, licht uit. Daarbij geeft buitenverlichting vaak breed licht, door een lichtvoorziening te kiezen die gericht op de paden licht brengt, voorkom je veel overbodig lichtgebruik en voorkom je lichtvervuiling. Ook hier kunnen sensoren of slimme schakelaars van dienst zijn.

Duurzaam watergebruik

Het onnodig verbruiken van drinkwater is een punt waar nog veel te halen valt. Het is onmisbaar voor een recreatiebedrijf omdat het bijdraagt aan kostenbesparing het ook nog eens bijdraagt aan een beter milieu. Niet alleen dat, het is ook nog eens anders ook nog eens belastend voor het milieu. Het schone drinkwater moet namelijk eerst gefilterd, getransporteerd, afgevoerd en verwarmd worden. Daar wordt veel energie voor gebruikt.

5.

Recreatievelden

Autovrij

Kinderen die vrij kunnen spelen, niet het gezoem van auto's, geen uitlaatgassen op het terrein of stof dat opwaait na een droge periode. Een autovrij terrein heeft veel voordelen. Om dit te kunnen realiseren is het mogelijk bepaalde laad en lostijden aan te geven, maar ook als beheerder kan je de gast helpen zijn of haar spullen op- en van de plek te krijgen. Een extra service waarmee je de kwaliteit en de beleving waarborgt.

Aansluiten op omliggende waterkwaliteiten

Wanneer er ruimte wordt gemaakt voor natuur zoals bijvoorbeeld in de vorm van een poel of beekje, is het goed te kijken of er aansluiting gemaakt kan worden met het omliggende water. Hiermee creëer je niet alleen eenheid met de omgeving, je biedt ook de ruimte aan de biodiversiteit (organismen krijgen ook meer ruimte).

Foto: Natuurcamping De Lemeler Esch

Foto: Natuurkampeerterrein - It Dreamlân

Foto: De Klepperstee - Architectenweb

Foto: STEM ambassador journey - Cieem

Foto: Flora en Fauna: Bloemenmengsel, Wouters bv

Foto: Kamperen Duinveld, Roosdunen

Natuurlijk en educatief spelen

Spelen en leren tegelijk op een interactieve manier, wie wil dat nou niet? Een speelterrein dat natuurlijk is ingericht met de beplanting, maar ook materialen uit de omgeving kan erg leerzaam zijn voor de kinderen. Daarbij komen er ook hele leuke beestjes af op de inheemse beplanting. De kinderen kunnen leren wat deze beestjes zijn en wat ze doen! Voor jong en oud leuk natuurlijk.

Streekeigen beplanting

De omgeving heeft een bepaalde allure waar de gast voor komt. Is het om te wandelen of is er een uniek landschap te verkennen. Wanneer de gast op het terrein komt is het van toegevoegde waarde als ze de beleving van buiten het terrein, mee kunnen nemen naar hun verblijf. Daarbij zal de streekeigen beplanting de flora en fauna van de omgeving versterken en aanvullen en het beste gedijen omdat het past bij de ondergrond/bodem. Kies dus niet voor gladgeschoren grasveld maar voor kruidenrijk gras of een bloemenweide. En heggen en hagen die passen bij de streek.

Wist je dat?

Brandnetel voor vlinders een belangrijke waardplant is?

Vlindersoorten zoals landkaartje, dagpauwoog, atalanta, brandnetelmot, bruine snuituil en gehakelde aurelia zijn bijna compleet afhankelijk van de plant!

Wist je dat?

Maar liefst tien procent van alle soorten die op het land voorkomen (dieren, insecten, schimmels, planten, etc.) zijn afhankelijk van dood hout in de natuur, en in het bos zou dit zelfs oplopen tot veertig procent! Ruim dus niet alle dode houtelementen op.

Groentetuin

Idyllischer kan haast niet: jouw groente die vervolgens verwerkt kan worden in prachtige gerechten. Ook is een groentetuin een educatief en speels onderdeel op het terrein. Kinderen kunnen ervan leren en jaargasten kunnen hun eigen stukje onderhouden. Iedereen leert en geniet! Zo kunnen er ook fruitbomen staan die gebruikt kunnen worden door de gasten. Naast dat het natuurlijk van praktische aard is voor het consumeren, geeft het ook een prettige sfeer, is het vaak streekeigen en kunnen zichtlijnen op het veld worden ondersteund door een bomenlaan of boomgaard.

Foto: Buitenleven

Foto: Schooltuin - VZW Dorp

Foto: Moestuinklusjes voor kinderen - De Zaden

Wist je dat?

Rommelhoekjes een waardevolle plek zijn voor dieren en insecten? Een hoopje blad, stenen, snoeiafval, kapotte dakpannen, stenen, hakhout of simpelweg lang gras wat je in de winter laat staan biedt voor veel dieren, zoals de egel, een schuilplek en overwinteringsplek. Daarnaast trekt het veel insecten aan waardoor er ook weer vogels op afkomen.

Een beetje rommel is dus goed voor de biodiversiteit!

Foto: Lee Valley - The Gardening journal

Dit zien
we veel

Dit kan
het zijn!

6. De randen van het recreatiebedrijf

Overgangszones

De randen van een recreatiebedrijf zijn de overgangszones naar het omliggende landschap. Wanneer deze goed onderhouden zijn en de juiste beplanting en doorzichten geven, ontstaat er eenheid en samenhang. Bijvoorbeeld een afwisseling in hoogte en diepte van bosschages kan hieraan positief bijdragen. Voorkom dat je een "achterkant" gevoel krijgt. Van alle kanten moet er een fraai aanzicht zijn.

Ruimte voor dieren en insecten

Naast dat het voor het zicht een fraaie overgang moet zijn, is het ook voor de biodiversiteit van belang. Dieren en planten kunnen deze zone gebruiken als onderkomen. Speel hier dan ook met inheemse/streekeigen beplanting waardoor deze organismen goed kunnen settelen.

Inheemse & gebiedseigen beplanting

We hebben het al vaker benoemd in de bundel: gebruik inheemse en gebiedseigen plantmateriaal. Dit houdt in dat er beplanting komt die van oorsprong ook op deze ondergronden het beste zou groeien. Hiervoor is een bodemonderzoek en historie natuurlijk van belang. Wat groeit er het beste op de ondergrond, maar ook belangrijk; hoe sluit ik aan op de omgeving. De kenmerkende beplanting over laten vloeien op eigen terrein is fijn voor de algehele samenhang.

Foto: Camping Huttopia de Roos

Foto: Camping Huttopia Landes Sud

Foto: Atlas leefomgeving: Inheemse beplanting

Foto: Watford, Adventure Playgrounds

Foto: Centrumgebouw De Klepperstee

Foto: Duynparc Soest, Studio

Eye-catchers

Waar het entreegebied de eerste indruk geeft, geldt dat in zekere zin ook voor de randen. Een gaaf natuurlijk speelelement dat van buitenaf goed zichtbaar is. Een echte Eye-catcher! Maar die kan ook een doorzicht zijn naar de wadi of poel.

Bufferzones

De randen van het bedrijf kunnen ook fungeren als bufferzone. Het kadert het terrein af en dat kan ook zijn voordelen hebben. Hierdoor kan geluid, licht en activiteit afgeschermd worden voor de omgeving. Hierdoor wordt de impact geminimaliseerd.

7. Recreatieverblijven - Jaarplekken

Stijlboek

Veel recreatiebedrijven hebben ook jaarplekken. Jaarplekken kennen vaak een wat verouderde en onsamenhangende uitstraling. Dit is jammer. Waar je als recreatiebedrijf wil innoveren en meebewegen met de ontwikkelingen, zullen ook de jaarplekken hierin mee moeten gaan. Doormiddel van een stijlboek stel je de gasten op de hoogte van de ontwikkelingen en geef je aan wat je van ze verwacht. Welke materialen wenselijk zijn maar ook de verhouding tussen beplanting en bestrating wordt hierin aangegeven.

Vergunningsvrij of toch niet?

Op recreatiebedrijven kennen we verschillende accommodatievormen voor de invulling van zowel jaarplaatsen als voor verhuuraccommodaties. Voor het plaatsen van deze accommodatievormen is verschillende wet- en regelgeving van toepassing. Hierbij wordt niet direct gekeken naar materiaalgebruik (doek of vaste materialen) of naar wijze van plaatsen (onderstel met wielen of niet).

In de basis is de wet- en regelgeving onder te verdelen in twee delen:

- **Ruimtelijke regelgeving.** Vóór 1 januari 2024 werd in het bestemmingsplan vastgelegd welke ruimtelijke eisen er worden gesteld aan accommodatievormen voor ze geplaatst mogen worden. Dit kan gaan over gebruik, afmetingen en aantallen. Met ingang van 1 januari 2024 is dit overgenomen in het Omgevingsplan.
- **Technische regelgeving.** Voor 1 januari 2024 was in de landelijke regelgeving opgenomen dat accommodaties, op basis van een aantal randvoorwaarden (zoals max 70m², max 5m hoog), vrijgesteld waren voor bouwtechnische toetsing. Met ingang van 1 januari 2024 verhuist deze regelgeving naar het Omgevingsplan bij de gemeente. In de meeste gevallen is deze regelgeving één op één overgenomen. Echter, gemeenten mogen hierin nu hun eigen eisen en randvoorwaarden stellen.

Op basis hiervan zijn er 2 tips om mee te nemen:

- Kijk altijd de regelgeving erop na wanneer je een accommodatie wilt gaan plaatsen.
- Houdt de ontwikkeling van het Omgevingsplan, dat gaat over jouw locatie, ook goed in de gaten. Mogelijk kan je tijdens de ontwikkeling van het Omgevingsplan de juiste mogelijkheden creëren voor jouw eigen situatie.

Foto: Camping De Koeksebelt

Foto: EuroParcs De IJssel Eilanden

Foto: Waar het wonderd - De Dome

Foto: Camping Huttopia De Roos

Recreatieverblijven - Verhuuraccommodaties

Demontabel

Een accommodatie waarbij het mogelijk is hem te demonteren, elders te plaatsen in geval van hoog water of veranderende natuur. Dit is niet alleen praktisch maar hierbij denk je ook mee en vooruit met de overheden. Daarbij creëert dit mogelijkheden voor bijvoorbeeld het laten groeien van grassen in een laagseizoen. Hiermee is het meebewegen met de seizoenen en de natuur meegenomen.

Energie neutraal

Voor de recreatieverblijven is het goed om te kijken naar een gas-loze of helemaal energie-neutrale voorziening. Dit zorgt voor bewustwording bij de gast maar geeft ook aan dat jullie als recreatiebedrijf bijdragen aan een duurzamere samenleving.

Het bijhouden van verbruik

Tegenwoordig zijn er diverse meters en technieken op de markt die laten zien wat de gast verbruikt heeft. Het is zelfs mogelijk om hier bijvoorbeeld een narekening van te maken of een limiet op in te stellen voor warm water of verwarmingstemperatuur. Communiceer dit echter goed met de gast, zodat deze niet voor verassingen komt te staan. Op deze manier maak je de gast bewuster van zijn of haar gebruik en verbruik.

Restaurant de Rheezerbelten

Een fraaie verwonderoute, een groene en streekeigen entree en erf, natuurlijk spelen en het verduurzamen binnenin de onderneming.

Restaurant De Rheezerbelten heeft de afgelopen jaren prachtige stappen gezet. Zowel fraai ogend als enorm inspirerend. De diverse vernieuwingen en verbeteringen worden vol passie volbracht. En dat is volgens Margé Hans ook key. Vanuit intrinsieke motivatie deze stappen nemen, maakt dat je erg bewust bent maar ook blijft op keuzemomenten. Het stroomt door je aderen.

Opmerkelijk en bewonderingswaardig is de liefde voor de omgeving. Trots, misschien nog beter verwoord. De Verwonderingsroute en zo veel mogelijk streekproducten in de met liefde bereide gerechten omlijsten deze trots. Verwonderen en de gasten meenemen in de natuur en cultuurhistorie van het Vechtdal.

Hoewel ook De Rheezerbelten tegen knelpunten aanliep, zijn er veel oplossingen te bedenken. Authentieke bebouwing kan erg uitdagend zijn, maar een Greenkey of deze inspiratiebundel kunnen ondersteunen en inspireren.

Een trotse onderneming met hart voor duurzaamheid en natuurinclusief ondernemen, dat is duidelijk!

Foto: De Rheezerbelten Kennisplatform Oost

Foto: De Rheezerbelten, Verwonderoute

Foto: De Rheezerbelten, Natuurlijk spelen

Een kijkje in de 'keuken' van een ander

Foto: Vakantiepark Mölke, Slow Living

Foto: Vakantiepark Mölke

Foto: Vakantiepark Mölke

Vakantiepark Mölke

Een groene entree met een echt Twentse uitstraling (incl. schapjes) een uitbreiding van de Regge en een Stijlboek.

Dat Vakantiepark Mölke niet heeft stilgezeten, dat is duidelijk! Het fraaie omliggende landschap dat, door een aansluiting op de Regge, prachtig het terrein opkomt is een zekere eyecatcher. Maar naast deze ontwikkeling heeft er veel meer plaatsgevonden.

Zo is er een fraaie groene en passende entree die je direct laat kennismaken met de identiteit van het park. Onder andere bij deze ontwikkeling hebben ze goede ondersteuning gehad van een landschapsarchitect. Het spiegelen van plannen aan andere partijen is van belang voor frisse ideeën, noemt Rutger van de Maat. Het is erg waardevol voor ontwikkelingen om buiten de kaders te denken maar ook te begrijpen wat er vervolgens bij komt kijken.

Op het terrein bij de jaarplekken wordt gebruik gemaakt van een Stijlboek. In combinatie met goede communicatie en de benodigde aanpassingstijd, heeft dit een positief resultaat. En wordt er samenhang gecreëerd op het terrein.

Hoewel de ontwikkelingen en bijbehorende investeringen soms groot lijken, het is het meer dan waard vertelt Rutger van de Maat. Dit omdat het de gehele identiteit kan versterken.

Opslag en technische dienst

Electrische i.p.v. fossiel

Als recreatiebedrijf ben je het voorbeeld voor de gasten. Wanneer er op het recreatiebedrijf wordt rondgereden met grasmaaiers, golfkarretjes, busjes enz. die gebruik maken van fossiele brandstof, geef je een niet passende indruk. Je kan hierin voorzien door gebruik te maken van voertuigen of apparatuur op accu en elektriciteit. Jij bent het visitekaartje.

Foto: Elektrische golfkar - Bringo

Wat betreft het groenbeheer kan er natuurlijk gekeken worden naar het vervangen van maaien door begrazing. Ook nog eens een leuke bezienswaardigheid!

Circulaire bedrijfsvoering

Het terrein loopt goed, de nieuwste toepassingen zijn gedaan, maar loopt het in de bedrijfsvoering ook zo soepel? De medewerkers spelen een grote rol in de uitstraling en de dragen bij aan de boodschap van het bedrijf, maar ook jijzelf als ondernemer.

Foto: Buurse schapenkudde - Tubantia

Foto: Natuercamping De Lemeler Esch - FACET

Foto: Allesreiniger op basis van bacteriën - Blabloom

Foto: Every Can Counts - York Recycling Award

Foto: Ondergrondse containers - Milieu service Nederland

Schoonmaakmiddelen

Kleine moeite, groot plezier! Door verantwoorde schoonmaakmiddelen te gebruiken blijft hetgeen je schoonmaakt vaak in betere staat. Minder agressief en vriendelijker voor het milieu wanneer je het door het putje spoelt. Vaak zitten er in schoonmaakmiddelen veel chemicaliën die niet alleen belastend zijn voor de natuur, maar ook voor je eigen gezondheid. Maar denk bijvoorbeeld ook aan onnodig watergebruik en de verpakking.

Recyclen (Onderdeel van GreenKey)

Waar je het afval kan minimaliseren, zal er altijd afval blijven bestaan. Een overzichtelijke en goed verzorgde milieustraat nodigt de gast uit het afval netjes te scheiden.

Echter komt het geregeld voor dat wanneer het afval wordt opgehaald, het weer op één hoop terecht komt. En dat is jammer.

Spreek de afvalverzameling erop aan of benader een ander bedrijf dat zich hier wel over bekommert. Maak ook zeker anderen bewust!

Foto: Speelbos Park Groot Schijn

Werk samen

Samenwerking met de desbetreffende gemeente is zowel voor de communicatie als de mogelijke plannen essentieel. Inspelen op de behoeftes van de omgeving, maar ook het voorsorteren op belangen van de gemeente spelen hierbij een rol. Soms is het goed om op voorhand een gesprek aan te gaan met de desbetreffende gemeente. Peilen wat er speelt en waar de behoefte ligt, mogelijk is hierop in te spelen! Hieronder een aantal onderwerpen waar je rekening kan houden met een uitbreiding of aanpassing op het terrein:

- 1 Creëer een duidelijke visie!
- 2 Wees duidelijk over de locatie van de desbetreffende uitbreiding of aanpassing.
- 3 Zorg voor een ruimtelijke samenhang die past bij de omgeving
- 4 Wie heeft er voordeel van de beoogde plannen?
- 5 Zijn er koppelkansen?
- 6 Denk aan duurzaamheid, energiezuinigheid of participatie van mensen of andere gebieden.
- 7 Op wie en wat hebben de plannen invloed?
- 8 Betrek de omgeving bij de plannen
- 9 Zijn er vergelijkbare initiatieven in de omgeving of vergelijkbare bedrijven?
- 10 Wees uniek in hetgeen je aan gaat bieden.
- 11 Op welke manier maak je onderscheidt in het beoogde aanbod en het huidige?

Foto: Kastanje Schapenhek -
Houthandel Vlug & Oud

9.

Tot ziens!

Als recreatiebedrijf blijf je altijd ontwikkelen. Het herijken van de toekomstvisie is dan ook zo nu en dan noodzakelijk. Ook blijven er op het gebied van duurzaamheid en natuurinclusief steeds meer ontwikkelingen bijkomen. Door in te stappen in deze wereld, wordt het bijhouden van deze ontwikkelingen ook makkelijker en natuurlijker. Blijven ontwikkelen is van belang. We zeggen dan ook geen vaarwel, maar Tot ziens!

Wist je dat?

Op de afbeelding hierachter zie je de welbekende schapenhekjes. Het hout dat hiervoor wordt gebruikt is **Kastanje hout**. Dit hout gaat ongeveer 15 jaar mee!

- **Douglas:** Wanneer behandeld 10 tot 15 jaar
- **Vuren:** Kan niet goed tegen vocht dus niet geschikt
- **IPE:** Geschikt voor buiten en gaat lang mee! 20- 30 jaar
- **Eikenhout:** Gaat 20 tot 25 jaar mee

Foto: Spelen, Camping Sallandshoeve

www.gastvrijoverijssel.nl

